

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejeman za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša. — Na naročbe, brez istodobne vpošiljatve naročnine, se ne ozira. — Za oznanila plačuje se od štiritopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolé frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnistvu naj se blagovoljijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravnništvo pa s Kongresnega trga št. 12.

Telefon št. 34.

„Pogumno v boj“.

S Štajerskega, 17. septembra.

Naš „Slovenski Gospodar“ je izdal geslo „Pogumno v boj“. Za Boga miliga, ali imamo zopet Turka v deželi? Ali je mar nastalo zopet kje krvavo pobijanje Slovencev, kakor smo je doživeli dne 9. in 10. avgusta v Celju, v tistem Celju, ki ga je dr. Šusteršičeva stranka v „Vaterlandu“ proglasila za „fremdes Gebiet“?

„Slovenski Gospodar“ ne brusi mečev in sulic proti Turku ali proti našim krutim narodnim sovragom, nego pripravlja se in kliče na klanje v slovenski armadi na Štajerskem, na boj kliče proti slovenskemu učiteljstvu.

Napadi „Slovenskega Gospodarja“ na slovensko učiteljstvo so bržčas dogovorjeni s klerikalno stranko na Kranjskem. To kaže enakost v taktiki. Kakor bi ljubljanski „Slovenec“ rad razdvojil kranjsko učiteljstvo, kakor bi on rad napravil nasprotje mej „stari“ in „mladi“ učitelji, kar pa se mu pri odločnosti in solidarnosti kranjskega učiteljstva gotovo ne posreči, tako bi tudi „Slovenski Gospodar“ to rad na Štajerskem dosegel. Diplomatično je napovedal boj le mlajšim učiteljem, starejše pa še pardonira za sedaj, misleč, da jih tako ujame v svoje zanjke, v katere jih vabi s sladkimi besedami. Pa kakor ljubljanskemu „Slovencu“, tako se tudi „Slovenskemu Gospodarju“ ta manever ne posreči. Tudi štajerski slovenski učitelji, „stari“ in „mladi“, in če tudi različnega temperamenta, smo solidarni in ostanemo solidarni v boju za svobodno šolo in v boju za pravice učiteljskega stanu.

„Slovenski Gospodar“ nam je napovedal boj, ker očitno kažemo, da ne pripoznamo klerikalnih načel, in ker smo za odločno in brezobzirno postopanje v politiki. To je upor proti klerikalstvu, in zato se nam napoveduje boj.

In priprave so se že začele. V tem, ko nas „Slovenski Gospodar“ obsipa z

ognjem in z žvepljem, so tudi organi svete inkvizicije že na delu. Župniki, oziroma kapelanje so dobili posebne pole z naročilom, da morajo o vsakem učitelju sporočiti na višje mesto, kakega političnega mišljenja daje, kako živi, ali kaj agituje ali ne, ali je naročen na liberalne liste, ali hodi v cerkev in k spovedi in kolikrat, izkratka, sestavlja se proskripcijska lista, kakor smo izvedeli iz duhovniških krogov, in iz tega sklepamo, da so strelji „Slovenskega Gospodarja“ le predigra, boj, organizovani boj, pa da se šele začne.

Slovenski učitelji na Štajerskem se tega boja ne bojimo. Navdaja nas zavest, da se bomo bojevali za sveto in pravično stvar, za našo ljudsko šolo, ki ubogemu našemu narodu odpira pot k omiki in k blagostanju, in za naš stan, ki je gotovo vsaj tako velike važnosti, kakor duhovski. In navdaja nas trdna zavest, da bomo v tem boju tudi zmagali.

Načela, ki jih zastopajo naši sovražniki, so taka, da se jim nikdar in za nobeno ceno ne uklonimo. „Slovenski Gospodar“ je ta načela s hvalevredno odkritosrčnostjo priznal, pisoc: „Stariši izročajo učiteljem proti nagradi (!) svojo deco v vzgojo, ker sami nimajo dovolj časa... Zato pa imajo samo stariši in jedino le stariši pravico, določevati smer ljudskoškolskemu poučevanju in vzgojevanju“.

Tako je! Saj tudi kmetje, ki imajo skupno „gmajno“, izročajo svojo govedo vaškemu pastirju proti nagradi pol hleba kruha. Zato pa tudi imajo pravico določiti, kje in kako jo je pasti. Zakaj neki ne rečejo duhovniki, da jim izročajo farani cerkev v oskrbovanje proti nagradi? Zato pa imajo le edino farani pravico določevati, kaj in kdaj se ima goditi v cerkvi, kako jim morajo duhovniki pridigovati itd. To bi bila vsaj logika!

Učitelji pa stojimo na stališču, da je šola „ein Politicum“, kakor je rekla cesa-

rica Marija Terezija, da ima ves narod, in da ima država največji interes na tem, kako se vzgajajo bodoči državljani, večji nego stariši sami, in da ima za to država prvo besedo pri določevanju smeri ljudskoškolskemu poučevanju in vzgojevanju. V tem oziru je izključeno vsako paktiranje.

Razpora, ki bi ga rad provzročil „Slovenski Gospodar“ mej slovenskim učiteljstvom na Štajerskem, ne bo. Prepričani smo, da njegov apel na „starejše učitelje“, naj tudi oni „primejo z ognjem za orožje“ in naj pripomorejo, da se učiteljsko gibanje koj v začetku zaduši, ne bo imelo uspeha. Tudi mej starejšimi učitelji jih je le bore malo, ki vztrepčejo, če pomiga posvečen mazinec, a tudi ti ne bodo rušili vzajemnosti in pobratimstva naprednega svobodnemiselnega slovenskega učiteljstva na Štajerskem, ker se zavedajo svoje dolžnosti kot pionirji ljudske prosvete.

„Slovenskemu Gospodarju“ bodi na polna usta povedano, da bomo kakor svoje narodno stališče tako tudi šolo in učiteljski branili z vsemi svojimi močmi in naj tudi njegova stranka sčuje proti nam kolikor hoče, branili odločno in brezobzirno. Torej le „Pogumno v boj“.

V Ljubljani, 19. septembra.

Apel na desnico.

„Der Süden“ je prinesel članek, ki je potekel bržčas iz peresa jugoslovanskega državnega poslanca ter se obrača na vse desničarske stranke. Člankar konstatira, da se je lotila vseh desničarskih krogov velika vznemirjenost, ko je bil poklican Chlumecky v Išli, in se je govorilo o spremembi sistema. Tega vznemirjenja bi ne bilo, če bi imela desnica tisto moč in veljavo, katera bi bila vzpričo njene velikosti naravna. Ogrska želi, da se uredé parlamentarne razmere avstrijske vsaj v toliko, da bo možno izvršiti volitev delegacij. Isto želé vsi patriotje tostran Litve. Ti so radi parlamentarne krize v tostranski polovici

tembolj vznemirjeni, ker ni grof Thun, dasi bi bil moral za tem neprenehoma stremiti, tekom let ničesar storil, da bi premagal težko krizo, v kateri je naša monarhija. Pod takimi razmerami — piše „Der Süden“ — bi gotovo tudi v krogih desnice z nekim zadoščenjem pozdravili vest, da se je cesar radi očitne nezmožnosti sedanjega ministrskega predsednika obrnil do drugega politika, ki naj zapelje državno ladjo v mirnejšo vodo. Seveda bi ta politik ne smel biti à la Chlumecky zagrižen nasprotnik vseh onih političnih in narodnih ciljev, katere si je zapisala večina državnega zbora na svoj prapor. Da je zbudilo potovanje Chlumeckega k cesarju v Išli veliko razburjenost, tega je največ kriva desnica. Mesto da bi ustvarila med seboj in ministrskim predsednikom jasne razmere, dala se je odpraviti pri raznih prilikah z brezposembnimi in neobveznimi izjavami. S tem je kazala svojo slabost, ki rodi sedaj grenke posledice. Na odločilnih mestih menijo, da se morejo brez ozira na vodilne osebe desnice in brez ozira na izvrševalni odbor večine pogajati z voditelji opozicije. Še huje pa je to, da delajo desnico ne le nasprotniki nego celo že nekateri člani desnice odgovorno za izvestne neprimerne ukrepite ministrstva. Samo poslanci jugoslovanskega kluba niso napravili te napake ter so v mnogobrojnih izjavah odklanjali, da bi se jih identificiralo s politikom Thuna. Večkrat so odločno zahtevali, naj prisili izvrševalni odbor desnice ministrskega predsednika, da zavzame jasno, nedvomno stališče ter — če treba — nastopi proti Thunu, ako bi ne hotel sprejeti obveznosti. Toda naša svarila in očitjanja so na desnici prezirali, dasi ne dokazujejo šele dogodki poslednjih dnij, da je bila naša politika prava in da so bile naše zahteve upravičene. Zato pozivljamo desničarske kroge znova: naj se nemudoma sestanejo, določijo svoje zahtevo ter dokažejo, da tvori desnica neomajno trdno in složno veliko večino. Desnica sama naj

LISTEK.

Črni biser.

(Češki spisal Fr. Herites.)

(Dalje.)

Utihnil je in molčal zopet nekaj časa, potem se je vsedel nasproti mene in nadaljeval: „Z ženo sva se sprehajala čisto po bregu Mure in opojna sva pila ves ta čar, v katerega nas ponesó, kakor se zdi človeku, hitro tekoči smaragdnozeleni valovi te reke. Onega večera naju je spremijala mati. Bil sem izborno dobre volje in poln šaljivosti. Korakali smo po pesku, ki je bil še vlažen; voda narasle reke ga je pokrivala do nedavna in končno usahnilši, je pustila v njem na stotine lesketajočih kamenčkov in na stotine školjk. Vzel sem slučajno jedno izmed njih v roko in objemši ženo, sem se pošalil: da bi bil v nji biser — jasen, čist biser, kakor si ti! — Izvila se mi je iz naročja in beže od mene, je zaklicala s smehom: „Vrzi to školjko od sebe — ne skušaj Boga!“ — Spustil sem se za njo, in ko sem jo dohitel, sem jo objel z obema rokama ter pred njenimi očmi odprl školjko... In glej! — V moji dlani je ležal res biser, krasen, velik biser, toda motnega svita — črn“.

Danijel je znova obmolknil. Potem je govoril dalje: „Moja Otilija se je stresla.

— Nesreča! so zašepetale njene ustnice in se bolestno skrčile. — Prijel sem jo ljubeznivo za roko in ji položil v dlan biser. — „Glej, slučaj!“ sem rekel prijazno, trudeč se pregnati njeno vražarsko sumnjo. V tem pa se je približala k nama mati in prestrašena vzkriknila, hitro me je odrinila, in stopivši tesno pred mojo ženo, vzdignila kviško svojo koščeno roko: „Božja roka je pregovorila v tem znamenju!“ je zaklicala z vzvišenim, skoro bibliječnim glasom. „Da, — vi čednostna gospa! — črn biser ste med ženami... Več ne boste varali mojega sina, nesrečnica! Bog vas je sodil in obsodil!... Vi ste lagali ljubezen mojemu sinu in ste ga strmoglavili v vrtnice svojih razkošnih vabljujivosti le zato, da bi prikriili svojo resnično sramoto... da, da — ti zaslepljenec, vedi: dete, katero nosi ta žena pod srcem, to ni tvoje dete, Danijel“.

Danijel je zopet obmolknil in globoko vzdihnil.

„Moja žena me je gledala z izbuljenimi očmi, in jaz — jaz bednik — o jaz bednik sem imel njeno grozo za dokaz pregrehe... „Proč od mene!“ — sem ukazal. In ona je odšla!... o bože, ona je odšla od mene, zapustila me je za vedno...“

Danijel je pričel bolestno ihteti.

„In črni biser“, je nadaljeval čez nekaj časa, „je vzela seboj v zaprti roki in ga

pustila na dnu reke, kakor grozno tožbo o meni...“

„Spametoval sem se hitro“, je pregovoril zopet Danijel s pridruženim glasom, in bilo je videti, da išče besed, s katerimi bi kar najhitreje končal; „skočil sem v divje valove, — stegnil za njenim potapljačim se telesom svojo roko — toda zagrabil sem le peno, ki se je razgubila... Potem sem izgubil zavest; potegnili so me iz vode in me položili na breg; ko sem odprl oči, sem najprvo — opazil mater... Stala je ob meni po koncu. Grozen je bil njen pogled! Roke so se ji tresle, in ustnice so ji osinele. In kako so se ji svetile pri tem oči, zroče nepremično na isto mesto... čuden, grozen plamen! Tedaj mi je bilo vse jasno. — Popreje je govorila — blazna...“

Oči sem imel polne solz. Ni mi bilo mogoče pogovoriti. In kako tolažbo sem tudi mogel podati ubogemu?

Zunaj v vrtu je bilo slišati korake in zraven smeh Olge. „Na kolena, možje!“ je klicala z daljave, „na kolena! Ne pred menoj, ampak pred našo sveto nuno, vi brezbožni! In če se nočete pokoriti niti pred njeno svetostjo, sklonite kolena pred ogromnim bogastvom, katero nese v roki — vi poželjivi ženini!“

In Mila je stopila za sestro v lopo ter pregovorila mirno po svoji navadi: „Našla sem črn biser.“

Prestrašil sem se teh priprostitih

besed. Priskočil sem k Danielu in ga zgrabil za roko.

Prizor se je odigral skoro popolnoma v temi. „Luč!“ je zaklicala zdaj Olga. In v trenutku se je spolnila njena želja. V temo je prodril žarek luči, in Mila je stopila bližje k stricu ter stegnila proti njemu dlan, v kateri je počivala najdena stvar.

Potem se je razlila svetloba po vsej lopi, na pragu je stala gospa Braunova s svetilko v roki.

Ko je izvedela o Milini najdbi, je hitela za deklico, da bi ji razložila najnunejše tajne iz do sedaj prikrivane stričeve minulosti ter preprečila vso nesrečo. „Prepozno!“ je zašepetala, obstoječ na pragu in opazivši, kaj se je zgodilo.

Prebledela je in se pričela tresti; z levico se je morala oprijeti vrat, da bi se ne zgrudila. Razburjena in v strahotnem pričakovanju je opazovala svojega brata... Očividno se je bala, da samo poročilo o najdbi črnega bisera z nevarno hitrostjo oživi v njegovi duši minuloost in bode zanj osodno...“

Na najino začudenje je gledal Danijel na črni predmet, ležeč v dekličini dlani brez pričakovanega duševnega vznemirjenja. Opazil sem, da se njegova roka, katero sem držal v svoji, sicer trese, toda nikakor tako burno, kakor navadno prebujenih in razvnetih bolih.

(Konec prih.)

pokaže pot, po kateri upa, da se odpravi sedanja notranjepolitična kriza ter naj predloži kroni in avstrijskim narodom načrt, s katerim misli doseči izvršitev svojega programa. Ako se to zgodi, potem smemo mirno zreti v prihodnost.

Spravna konferenca.

Samo še štirje dnevi nas ločijo od dneva, ko naj bi se vršila pravna konferenca. Že danes pa se more reči, da ne bo dosegla svojega namena, in da se je nemške opozicionalne stranke — vsaj večinoma — ne vdeležé. Niti ustavovorni veleposestniki niso složni med seboj, ali bi se vdeležili ali ne, ter bodo imeli 22. t. m. v ta namen sejo. Krščansko socialno glasilo, „Deutsches Volksblatt“ priporoča, da bi se tudi Nemci opozicionalci udeležili seje, toda glasilo nemške narodne stranke, „Grazer Tagblatt“ zatrjuje v svoji brzojavki, katero je dobilo z Dunaja, da so v se nemške stranke složne v tem, da povabijo predsednika dr. Fuchsa odklonijo. Odgovoré mu negativno ustmeno ali pismeno pred sejo. Tudi socialni demokratje se konference bajé ne vdeležé.

Francoski zarotniki in veleizdajalci pred državnim sodnim dvorom.

Francija je dežela velezanimivih sodnih obravnjav. Jedva je minulo razburjenje radi Dreyfusove sodne afére, se začena že nov vznemirjajoč proces proti Déroutédu in ligi patriotov, proti Jul. Guérinu in ligi antisemitov ter proti tajniku vojvode Orleanskega, Andréju Buffetu in royalističnim odborom. Na predlog generalnega prokuratorja pariškega apelnega dvora je prosil justični minister predsednika republike, Loubeta, da se sestavi senat kot državni sodni dvor ter začne obravnavo proti imenovancem radi zarote proti vladi in ustavi ter radi veleizdajkega rovanja in upirjanja. Prvič in ediniokrat, je posloval senat kot državni sodni dvor doslej proti generalu Boulangerju in tovarišem. Takrat, leta 1896. je bil Boulanger obsojen, a že prej pobegnil v Bruselj. Sedaj se je sestel senat torej v drugič, da sodi zarotnike, ki so deloma člani patriotske, deloma antisemitske lige, deloma pa so somišljeniki za francoskim prestolom hrepenčega vojvode Orleanskega. Déroutéde, ki je hotel na dan pokopa predsednika Faureja zapeljati francoski bataljon k uporabi ter izzvati s tem na raznih krajih Francije ustajo, je bil pred sodiščem radi nedostatka dokazov oproščen in iz ječe izpuščen. Vlada pa ni pustila zadeve v nemar, nego je zasledovala dalje. Pred mesecem pa je dobila toliko dokazov, da je bil Déroutéde plačan agitator za ustajo na korist Orleanscev, da so Déroutéda zopet zaprli. Našla pa je dokazov tudi za krivdo antisemitske lige in njenega predsednika Guérina. Ko je hotela vlada tega zapreti, se je Guérin s svojimi tovariši zabarikadiriral v društveni hiši, kjer je oblegan še danes. Državni sodni dvor bode sodil 22 ljudij. Od izida te obravnave pa je zavisna usoda ministrstva.

Transvaal se ne uda.

Na rezko brzojavko angleškega kolonialnega ministra, Chamberlaina je odgovorila vlada Boercev, da Transvaal zahtev Anglije nikakor ne more izpolniti. Volilno pravico morejo dobiti angleški prisiljenci šele čez 7, ne pa že čez 5 let, kar zahteva Chamberlain. Tudi ne more boerska vlada dovoliti 1/4 sedežev v transvaalskem parlamentu imejteljem zlatih rudokopov. Odklanja pa tudi zahtevo, naj bi postala angleščina tudi držav. jezik. Transvaal želi mednarodno razsodišče ter se sklicuje na pogodbo l. 1884. — Splošno se sodi, da bode odgovorila Anglija s tem, da napove Transvaalu vojno.

Dopisi.

Iz Zagorja ob Savi, 15. septembra. Po dolgem času prebolel je zopet toliko naš zagorski vitez, da se je odkašljaj v 36. št. zloglasnega glasila vseh svedercev na naše liberalce, hoteč prav debelo izbruhniti ves žolč in strup, katerega se mu je v tem času jako mnogo nabralo. In s tem poteptal nas je vse v prah ter rešil svojo viteško čast, da ostane prav kakor do sedaj „vitez žalostnega spomina“.

Ni mi treba podajati natančne analize načina, kako „pobjajajo“ ti vitezi svoje nasprotnike. To je že preveč znano med ljudstvom. Boljše ali slabše zavijanje faktov, kakor so pač razviti dotičnega zvija-

čarski talenti. Saj jim je pa tega potreba kakor vsakdanjega kruha. Laži na katoliški podlagi so menda zaslužne pred Bogom. Balanciranje in različni manevri zavesti z besedami in z dlakocepstvom nasprotnika na leđ, posebno če vidijo, da ni v teh „krepostih“ tako utrjen, kakor oni — to je navadna taktika. In tako splezajo po kakih slabostih posameznikov zopet iz zagate ter pobijajo pred svetom — stranko. Stvarno ne spuščajo se ti klativitezi nikdar v debato, če jih stvar še tako peče in muči. Tako prezrl je raje v svoji čudoviti mučeniški potrpežljivosti tudi naš gosp. kapelan vse one usodepolne udarce iz „Slov. Naroda“ in zlasti oni članek v „Rudeč. prap.“ št. 19 in 20 t. l., kateri so temu nesrečnemu pacientu šli do srčne žile.

V prvi polovici svojega „zmagonosnega“ članka pogreva in zopet prav slastno prežvekava slabosti občinskih odbornikov. Dalje se ponaša z ubožnim spričevalom svojega delovanja na ugodnejšem arziškem terenu. O kakoršnih dobrotah pravi zavedno ljudstvo: Timeo Danaos et dona ferentes. Ali, Bog nas varuj pred takimi prijatelji, pred onimi prijatelji, kateri nas na vse možne in nemožne načine na gospodarskem, narodnostnem polju, na katoliški podlagi itd., zavajajo nazaj v one blaženo-krvave čase, ko so lajki trumoma ginevali na natezalnicah, ko so prenašali grozovite muke pod rabeljskimi kremplji „pobožnih menihov“, kar je junaškemu našemu vitezu že tako mikavno popisal „Rudeči prapor“ v zgoraj navedenih številkah. Tu odgovarjajte, g. Škerjanček, ali pa Vaši „dohtarji“. Tu je hvaležno polje. Ne pa se toliko ubijati s politiko, katera, trdimo še jedenkrat, sklicevaje se na načela naše vere bi Vam morala biti veliko manj mar kakor pa vsakemu „faliranemu študentu“. Zakaj, smo Vam povedali temeljito ter postavili Vaše delovanje v luč? Ali tudi tu molčite kakor grob? Kajti za vse, kar ne vodi v tisto blaženo klerikalstvo, se tudi tu nič ne zmenite. Kje ste bili n. pr. takrat krščanski socialist, g. Škerjanec, ko so bili tukajšnji delavci odpuščeni od dela? In isti so bili celo večinoma Vaši privrženci. Ali Vi se takrat v svoji krščanski ljubezni niste zmenili zanje, temveč so jim morali pri-skočiti, in tudi uspešno, demokratje na pomoč. Kje ste bili z Vašim učnikom dr. Krekom, ko je bil tu protestni shod proti novemu davku? Kaj ne, to ni bilo nič za Vaše — ideale? Zato le ostanite Vi pri cerkvi, kakor smo že povdarjali, pa Vas bodemo veliko raje imeli, in ne bode nič tistih „žalostnih razmer“, če ne, bodejo pa še žalostnejše. Koliko je vredna Vaša, oziroma klerikalna narodnost in vnema za narod, smo Vam tudi jedrnato naslikali. Torej je Vaše čvekanje in zabavljanje v tem oziru kakor sploh ves članek le pesek v oči takim elementom, kakor so Vaši pristaši à la Hrastelj, Železnik, Klobučič et consortes. Pri vsprejemu škofa trdite, gospod kaplan, prav značilno navihano, da je bilo pred Medvedovo hišo vse „črno“ ljudij. Da, mi Vam verujemo, da se Vam je delalo vse črno pred očmi. Toliko za danes na Vaše manevre. Ali to je tudi prvi in zadnjokrat, da odgovarjamo na tako onemoglo balanciranje in Vaše manevre, ako se pošteno in stvarno ne upate pisati, ker s tako nehvaležnim delom se ne pečamo, da bi odgovarjali tistemu cvetu Vaše „intelligence“, za katero Vi pišete.

Iz Črnomlja, 16. septembra t. l. Redko kdaj praznujemo na Belokranjskem kako narodno slavnost, in še tedaj je navdušenje tako majhno, da se kar ne moremo prečuditi mlačnosti, ki je osobito v zadnjem času zavlada pri nas — v narodnostnem oziru. Radi se sicer ponašajo naši črnomeljski očetje s svojim slovenskim mestom a žalibog, da temu ni več veliko vzrokov. Kočevar se nam približuje vedno bolj in bolj. Poznam vas, ki je bila pred 10 leti še izključno slovenska, a njeni prebivalci umejo danes le še kočevski! Čujte in strmite, gospod urednik, to je žalostna resnica. Dne 8. septembra t. l. priredili so črnomeljski diletantje večer v korist Prešernovemu spomeniku. Kako lepa ideja, in kako slabo se je izvedla! Zakaj se je opustilo petje, deklamacije itd.? Mari nam nedostaje potrebnih moči? Zakaj se ni napravil nagovor, prolog ali kaj sličnega, da bi se v istini vsaj nekaj trenotkov spominjali Prešerna? Kaj čuda, da ni bilo ves večer nikacega navdušenja; kaj čuda, da

je bila udeležba tako slaba, zlasti ker ni bilo poleg drugih nedostatkov tudi nikake agitacije, katera je pri nas za vsako stvar neizogibno potrebna.

Igralo se je v splošnem dobro; najbolj se je odlikoval g. I Toporiš, kateremu se imamo sploh zahvaliti, da se je igra — sicer precej težka za naše razmere, a malo efektivna — spravila na oder. Omenim naj samo še naše vrle dame, ki so se z nevrjetno požrtvovalnostjo lotile svojih ulog in jih izvršile v občno zadovoljnost. — Igril je sledil ples, ki je bil prav živahen in trajal do ranega jutra. Uspeh večera ni izostal. Pridobila se je precejšnja svotica v korist spomeniku našega pesnika-prvaka; naše dame in gospodje pa so pokazali, da bi se dalo i v prihodnje večkrat prirediti kakršnokoli si bode zabavo v narodni namen, ako bi imeli dobro voljo in malo več navdušenja. N. I.

Proslava stoletnice Blaža Potočnika.

„Naj se ponaša Šiška s svojim slavnim Vodnikom, naj čuva Kranj svojega neprimerljivega Prešerna — mi v Št. Vidu imamo svojega Bl. Potočnika in smo nanj pred vsem svetom ponosni. Pred sto leti je bil rojen v Struževem v nakelski župniji; l. 1853. je prišel v Št. Vid za župnika, celih 39 let, do svoje smrti l. 1892., je neumorno deloval v naši župniji. Ponudili so mu bogatejše kraje, a jih ni hotel, Št. Vid mu je bil nad vse! Njegov spomin bo trajen, neminljiv pri nas, da, ne samo tukaj v naših krajih, temveč v celem slovenskem narodu. V viharjem času, ko je ugasnila marsikomu ljubezen do domovine, ostal ji je on zvest, le zanjo plamteč sin. Bil je ljubljeneč ukaželjnega naroda. Njegove prelepe pesmi so v nemale, probujale, užigale slovenske rojake. Kakor bojni klic so donele črez hrib in dol njegove besede:

Kdor ima srcé, zna za dom solzé,
Za slovenske domovine raj;
Zanjo rad živí, zanjo hrepení,
Njo le — njo bo ljubil vekomaj!

Blaž Potočnik bil je v resnici šentvidski „gospod oče“. Koliko dobrega je storil med nami! Koliko solz je posušil! Koliko src potolažil! Koliko duševnega in gmotnega blagoslova je rosilo po naših krajih vsled neutrudnjega njegovega delovanja? A vsej Sloveniji je bil vzor plemenitega, značajnega, zlatega narodnjaka! Pri nas v Št. Vidu je l. 1866 ustanovil cvetočo čitalnico. Z njegovo pripomočjo se je pri nas na Vižmarjih l. 1869 obhajal najsijajnejši tabor, kjer je 30.000 Slovencev in Slovencev prisegalo domovini sveto zvestobo. Zato blagrujmo in hvalimo Boga, da je pred sto leti daroval slovenskemu narodu dičnega in izbornega Blaža Potočnika!

Te besede smo čuli v nedeljo zvečer pri „Besedi“ v šentvidskem „Društvenem domu“; — te besede kratko in jasno navajajo velike zasluge Bl. Potočnika za Št. Vid in za vse Slovence ter razlagajo, zakaj ga slaví in časti Gorenjska in ves narod slovenski. Izredne so narodne zasluge Potočnikove, in zategadelj mu je priredila prijazna šentvidska vas prekrasno slavlje, katerega se je vdeležila po svojih zastopnikih vsa Slovenija.

V soboto ob 4. popoldne so slovesno zapeli zvonovi farne cerkve v Št. Vidu in grmenje topičev je naznanjalo od vasi do vasi, od hriba do hriba, da se je začela proslava vzor-Slovenca narodnjaka. Zvečer pa so se zasvetila okna hiš, pod oblačno nebo so švigale rakete, gorel je umetalni ogenj in z „Grička“ so zopet in zopet gromeli strelji preko ljubljanskega polja.

V nedeljo pa se je oblekel Št. Vid v praznično krilo. Skoraj z vseh hiš so vihrale zastave, in navdušeni narod se je zbiral trumoma pred „Društvenim domom“, da sprejme došla društva in deputacije. In gostov je došlo impozantno število! Dospelo je pevsko društvo „Ljubljana“ z zastavo korporativno, „Zidarsko in tesarsko društvo“ z zastavo korporativno, dospela je večja deputacija ljubljanskega „Sokola“, prišla je „čitalnica iz Šiške“ z zastavo korporativno, deputacija „čitalnice v Ljubljani in na Viču“, zastopana sta bila „Matica Slovenska“ in „Slovensko planinsko društvo“ in z zastavami sta došli z mnogimi člani

končno „Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov“ in „Slovenska krščansko-socialna zveza“. Šest slovenskih društvenih praporov se je zbralo okoli zastave šentvidske čitalnice! In tu jih je pozdravil z iskreno navdušenimi besedami predsednik čitalnice v Št. Vidu, gosp. Jos. Arhar. Na to je pristopila gospa Josipina Belec ter s prelepim nagovorom izročila imenom rodoljubkinj v Št. Vidu zastavi domače čitalnice in zastavi „Ljubljane“ dva krasno vezena trakova. Z vznositimi besedami se je zahvalil darovalki imenom vseh društev predsednik „Ljubljane“, gosp. Anton Gutnik za prijazni sprejem ter za prelepi trak ter zaklical: „Živele šentvidske rodoljubkinje! Živel narodni Št. Vid!“ Z razvitimi zastavami so odkorakala nato društva k slovesni službi božji; cerkveni govor je imel g. dr. A. Karlin. Po maši so položile pri „Kapelici“ ob gomili slavljenca šentvidske rodoljubkinje imenom čitalnice na grob Blaža Potočnika venec s trobojnico in napisom: „V stoletni spomin šentvidske rodoljubkinje“. Po žalostinki „Nad zvezdami“ je imel na grobu prekrasen govor gosp. prof. dr. A. Medved iz Maribora. Znan je veliki govorniški dar g. dr. Medveda, to pot pa je prekosil samega sebe, povdarjaje narodne zasluge slavljenca. Z nagrobnico „Blagor mu“ se je zaključilo nagrobno slavlje. Društva so imela nato skupen obhod, pri čemer je igrala mengiška godba krepke narodne koračnice. — Skupnega obeda ni bilo, nego so se društva razkropila po raznih gostilnah. Največ gostov je bilo pri Pečniku, Fr. in Val. Cirmanu ter pri Kraljiču.

„Sokol“, šišenska čitalnica, slavnostni govornik, g. dr. A. Medved in drugi odlični gostje so se sešli pri Kraljiču, kjer se je spregovorila marsikatera krepka beseda. Zlasti se je napivalo g. dr. Medvedu kot zastopniku štajerskih rodoljubov in vrlemu narodnemu govorniku. Poleg tega je zapel zbor šišenske čitalnice več pesmij, ad hoc sestavljeni zbor Sokolov pa tudi nekaj Potočnikovih.

Ljudska veselica se radi dežja ni mogla vršiti na prostem, nego se je prestavila v „Društveni dom“ in zedinila z „Besedo“. Obširnega vsprejema ne bomo navajali. Omenjamo le, da sta izvajala pevske točke na splošno zadovoljnost v ogromnem številu zbranega naroda zbor „Ljubljane“ in „čitalnice v Šiški“. Obema društvoma se je mnogo ploskalo. Zbrano gospodo je pozdravil z odra novič predsednik slavnostnega odbora, g. Josip Arhar, nato so se kazale žive podobe, kakor jih je vpriporil g. Orehek. Zanimala nas je zlasti tista, v kateri je bila označena zasluga Potočnika za razvoj šentvidskega mlekarstva. Žive slike je spremljal poetični prolog, katerega je izvrstno govorila znana rodoljubna gospa in žela gorko priznanje. V velikih dveh zborih „Popotnik“ in „Cigani“ sta se odlikovala zlasti solista, g. Jak. Zalaznik in g. Kranjec. Prav posebno pa je zanimala občinstvo igra „Županova Micika“, ki je bila zares skrbno uprizorjena. Igrali so vsi hvalevredno, zlasti pa naj omenimo gospo Franjo Cirmanovo v vlogi Micike.

S tem je bila oficialna slavnost završena. Narod se je razšel po raznih gostilnah ter se med prepevanjem različnih društev še prav dobro zabaval do odhoda vlaka. Plesaželjne šentvidske krasotice pa so znale pridobiti tudi nekaj vztrajnih plesalcev, ki so se mogli uveriti, da ima Št. Vid velik venec zalih deklet, ki niso le vrle domoljubkinje, nego tudi izborne plesalke.

Zaključek slavnosti je veljal gospej pokroviteljici Jos. Belčevi, kateri je priredila „Ljubljana“ prav lepo podoknico.

Tako se je završila proslava stoletnice Blaža Potočnika častno za Št. Vid in za ves slovenski narod.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 19. septembra.

— Osebnosti. Gosp. Ščitomir Dolenc v Ljubljani je imenovan poštним konceptnim praktikantom v Trstu. — Poštними asistenti so imenovani g. Štefan Braun za Št. Peter, g. Ivan Rak za Pulj in g. Ivan Velepich za Opatijo. — Poštni asistent v Št. Petru, g. Rudolf pl. Struppi je premeščen v Trst, poštni oskrbnik v Zidanem mostu, g. Anton Simanc je premeščen v Gradec, poštni kontrolor v Trstu, g. Ivan Jenko pa v Ljubljano.

— **Volitev v pridobninsko komisijo.** Včeraj in danes vršile so se volitve v pridobninsko komisijo. Pridobninski zavezanci prvega razreda izvolili so tovarnarja Andr. Gassnerja iz Tržiča za člana komisije, pivovarnarja Ivana Koslerja pa njegovim namestnikom. V ostalih treh razredih bili so izvoljeni narodni kandidati, in sicer: so izvolili pridobninske zavezanci drugega razreda zavarovalnega ravnatelja Josipa Prosenca in trgovca Viktorja Rohrmanna členu komisije, odvetnika dr. M. Hudnika in trgovca Ivana Mejača pa namestnikoma. V tretjem razredu bila sta izvoljena členu komisije trgovci in hišni posestnik Franc Schantel ter pek in hišni posestnik Avgust Jenko, namestnikoma pa knjigovez Ivan Bonač in učitelj podkovstva Edvard Schlegel. Pridobninski zavezanci četrtega razreda izvolili so danes sobnega slikarja Franca Barago in kamnoseka Ignacija Čamernika členu komisije, frizerja Engelberta Franchettija in gostilničarja Franca Zabukovca pa namestnikoma. Klerikalna stranka hotela je namesto Barage spraviti v komisijo knjigoveza Breskvarja, toda ta je dobil le 34 glasov.

— **Knjigoveškega shoda,** ki se je vršil predvčeršnjim, udeležili so se tako delodajalci kakor delojemalci. Človek bi komaj verjel, da je v Ljubljani toliko knjigoveških pomočnikov. Na shod jih je prišlo do 30, samo pomočniki katoliške knjigoveznice so izostali. Bržčas so imeli ukaz, da se shoda ne smejo udeležiti. O položaju knjigoveških pomočnikov je govoril g. Malfatti, ki je slikal ta položaj v precej tužnih barvah. Trdil je, da imajo knjigoveški pomočniki mej vsemi mesti v Avstriji in v Nemčiji najnižje plače v Ljubljani, kar pa ni povsem resnično, kajti poznamo podjetnega knjigoveza, ki plačuje svojim pomočnikom najmanj po 9 gld., boljšim pa tudi več. G. Malfatti je tudi povdarjal, da dela ljubljanskim knjigoveškim mojstrom veliko škodo katoliška knjigoveznica. Ta zlasti pri mašnih knjigah silno vpliva na ceno in to stori tem laglje, ker ima dovolj kapitala v rokah. Govornik je povdarjal, da duhovniki drugače delajo, kakor uče. Vedno vpijejo proti kapitalu in trde, da žid uničuje male obrtnike, sami pa delajo ravno tako, kakor židje. Polagoma bodo začeli še hlače in čevlje delati in „biks“ prodajati. (Klici: Saj ga že!) Trdil je govornik, da bi bili ljubljanski knjigoveški mojstri, ako bi bili složno in odločno nastopili, lahko prepričali ustanovitev katoliške knjigoveznice. Proti temu se je oglasil g. Bonač, ki je opozarjal, da so mojstri, dobro vedoča, kako jim bo z velikim kapitalom delujoča katoliška knjigoveznica škodovala, že leta 1886 vsi razen jednega (povsod se najde kukavica) podpisali prošnjo in spomenico na tedanjega g. knezoškofa, naj se katoliška knjigoveznica ne ustanovi, ker mora uničiti nekaj knjigovezov. Kakor se vidi, ni ta prošnja nič pomagala. Koliko bo imelo katoliško tiskovno društvo dobička od tega, da kuha katoliški lep, se šele pokaže, koliko je škodovalo, se pa lahko spozna iz tega, da je bilo časih v Ljubljani 12 do 14 mojstrov, zdaj jih je pa poleg katoliške knjigoveznice samo še devet, najbrž lutrskih. — Iz tega kratkega poročila razvidijo čitatelji, kaka je duhovniška ljubezen za obrtnika v praksi. Sladkih besed ima duhovniška klika vedno v izobilju, a kadar more, porabi svoj velikanski kapital brez pomisleka, da požre poštenim obrtnikom vsakdanji kruh. Koliko eksistenc je duhovniška klika ubila! Sedanji knjigoveški mojstri pa izhajajo vsled velekapitalistične duhovniške konkurence le sila težko in zaslužijo komaj toliko, da revno životarijo.

— **Začetek šolskega leta.** Včeraj so začele vse tukajšnje učilnice svoje novo šolsko leto. Stevilo učencev in učenk je povsodi zelo poskočilo zlasti na srednjih šolah. Na višjo gimnazijo je bilo sprejetih 670, na nižjo 303, na realko 446 učencev. Zlasti prvi razredi so povsodi zelo mnogoštevilni, tako je bilo sprejetih v I. slovenski oddelek višje gimnazije 82, v I. oba oddelka nižje gimnazije 128 in v I. razred realke celo 135 učencev, tako da bodo letos na tem zavodu tri paralelke I. razreda.

— **K otvoritvi gledališke sezone.** Splošno se čuje vroča želja, naj bi prihodnja leta začele prve slovenske predstave že 15. septembra, ker tedaj pride mnogo

rodoljubnega občinstva z dežele (zaradi vpisovanja otrok), ki sicer nima priložnosti zahajati k gledališkim predstavam v Ljubljano. Naj bi slavna intendantca uvaževala to željo. — Vox populi.

— **Kočevski obč. svet** je v zadnji svoji seji sprejel resolucijo proti porabi § 14. in je izrekel celjskemu obč. svetu radi njegovega „hrabrega“ postopanja povodom obiska čeških visokošolcev svoje simpatije.

— **Uzoren policaj.** Iz Celja se nam piše: V petek, dne 15. t. m. sem se hotel odpeljati z večernim vlakom iz tistega Celja, ki je po nazorih dr. Šusteršiča in njegovih kranjskih klerikalcev za Slovence „fremdes Gebiet“. Čakajoč na peronu celjskega kolodvora na vlak, zaslišim nakrat v „buffetu“ grozen vrišč in vpitje „Hajl, hajl den Tajčen, den Bindišen di Pajčen“. Nieder mit den Krajnern itd.“ Po načelih kranjskih klerikalcev bi bil moral to mirno poslušati. Kaj imam tudi iskati na „fremdes Gebiet“? Toda hvala Bogu, da nisem kranjski klerikalec. Razburjen stopim bliže, da vidim nesramno človeče, ki si drzne na javnem prostoru na tak način žaliti „Slovence“. Strmel sem, ko sem videl, da nosi dotični kričač policijsko uniformo. Rado vedno vprašam navzočnike, kdo da je ta uzorni policaj. Povedalo se mi je, da je dotičnik občinski redar v Laškem trgu, torej organ, kateremu je poverjena skrb za javni red in mir. Sekundiral je policaju mlečnozobni natakari pri buffetu. Proti obema se je podala ovadba na sodišče. Moža najbrž mislita, da smeta počenjati kar hočeta, odkar so kranjski klerikalci priznali Celje za „fremdes Gebiet“. Pripomnim še, da je bil na peronu navzočni celjski policaj št. 2. opozorjen na to počenjanje, da pa ni storil drugega, kakor da je sam odnesel pete.

— **Št. Peterska ženska podružnica družbe sv. Cirila in Metoda** uljudno vabi vse častite člane moške in ženske podružnice h zadušni sv. maši, katera se bo darovala v četrtek, dne 21. t. m. ob 10. uri v župni cerkvi sv. Petra v Ljubljani za pokojno svojo prvo, vrlo blagajničarico gospo Justino Premkovo, rojeno Lavričevo.

— **Novo društvo.** V Ljubljani se je ustanovilo društvo Kneippovcev. V odboru so gg.: Adolf Klein (predsednik), Iv. Bizjak (namestnik), E. Franchetti (blagajnik), Jos. Petcosig (zapisnikar), I. Belič, A. Jeršek in I. Kališ (odborniki).

— **„Dijaška kuhinja v Kranju“** je ravnokar izdala poročilo o svojem delovanju v šolskem letu 1898/99. V tem letu je društvo imelo 3369 gld. 94½ kr. dohodkov in 2985 gld. 23 kr. izdatkov. Društveno premoženje je dosti veliko. Glavnica znaša 7437 gld. 7½ kr., razpoložni na pa 931 gld. 46½ kr. Prehranjevalo se je tekem šolskega leta 1898/99 101, na koncu leta še 69 dijakov. Od teh je bilo 19 odličnjakov; od ostalih 50 pa so razun dveh, ki imata ponavljalni izpit, vsi drugi dobro napredovali. Izdalo se je vsem tem 18.106 kosil (po 11 kr.) in 15.849 večerij (po 6 kr.), skupaj 33.955 obedov. V odboru tega tako blagoslovljeno delujočega društva so gg.: dr. E. Šavnik (načelnik), prof. A. Štritof (nač. namestnik), prof. dr. V. Korun (blagajnik), prof. dr. Perne (tajnik) in Vinko Majdič, Peter Mayr in Andrej Žumer (odborniki).

— **Klub slovenskih biciklistov „Kamnik in okolica“** priredi dne 1. oktobra t. l. cestno dirko iz Tržiča v Kamnik. Dirkati smejo le klubovi člani, kateri imajo pristopnino že vplačano. Dirka bode dvojna, t. j. juniorov in seniorov. Med juniorji smejo dirkati le taisti, kateri še niso nikdar dirkali, oziroma niso dosegli maksimalnega časa pri cestnih dirkah. Start je v Tržiču ob 1. uri popoldne za juniore, ob ½2. uri za seniore. Kdor vozi minimalni čas, dobi prvenstvo za tekoče klubovo leto. Pri neugodnem vremenu se dirka preloži na nedoločeni čas.

— **Potres.** Iz Višnjegore se nam piše dne 18. septembra. Tukaj se je včeraj zjutraj ob 6. uri 13 minut pojavil precej močan potres. Slišalo se je močno bobnenje in zemlja se je tresla, da so okna zazvenela in tudi podstrešje je pokalo. Potres je bil valovit, prišel je od severo zahoda in je trajal kakih 7 sekund. — Iz Borovnice se nam piše: Včeraj zjutraj ob 6. uri 16 minut čutili smo tu močen, kakih 20 sekund trajajoči in z močnim bučanjem združen potres. Na nekaterih obokih opazijo se vsled današnjega potresa razpoke.

— **Iz Trsta se nam poroča:** Tukajšnji slovenski trgovski pomočniki, sami narodni radikalci, so osnovali svoj slovenski klub. Tudi slovenski trgovci stopajo na dan. Tu dobro znani pevski humorist g. A. Grebenc (Boroščakov), rodom Laščan, je prevzel javno tehtnico in komisijsko trgovino. Naj bi ga Slovenci krepko podpirali.

— **Porotne obravnave.** Včeraj vršila se je pri tukajšnjem deželnem kot porotnem sodišču zadnja obravnava v tekoči porotni sesiji. Obtožen je bil 23 let stari posestnikov sin Ivan Tršar iz Blekove vasi pri Logatcu zaradi hudodelstva uboja. V Kavčičevi gostilni v vasi Cesta bila je 30. julija letos godba s plesom, katerega sta se vdeležila tudi obtoženi Ivan Tršar in Anton Možina. Med imenovanima nastal je prepir, ker je Možina rekel, da dela Tršar intrige. Proti večeru zasačil je obtoženec Možino samega zunaj hiše, kmalu nato pa se je zaslial glas: „Jej, Tršarjev me je z nožem“. Ko so ljudje prihiteli pred hišo, našli so Možino na tleh ležečega; bil je ves krvav; vzdihnil je le še parkrat ter potem umrl. Obtoženec je sicer tajil dejanje, vendar se je po pričah dognalo, da je brezdvomno on zaklal Možino. Porotniki potrdili so vprašanje glede krivde in sodišče obsodilo je Tršarja na šest let težke ječe, poostrene z jednim postom mesečno in trdim ležiščem v temni celici dne 30. julija vsakega kazenskega leta.

— **Razpisane službe.** Na dvorazredni ljudski šoli na Brezovici mesto učitelja s sistemiziranimi dohodki in prostim stanovanjem. Prošnje do dne 27. septembra okr. šolsk. svetu okolice ljubljanske. — Na petrazredni c. kr. rudniški šoli v Idriji 11. učno mesto z letno plačo 500 gld., akt. doklade letnih 100 gld. in 6 petletnicami po 50 gld. Prošnje za dokazom vsposobljenosti pouka v nemškem in slovenskem jeziku do dne 28. septembra c. kr. rudniškemu ravnateljstvu v Idriji. — Na jedno-razrednici v Banjaloki mesto učitelja voditelja. Prošnje do konca septembra meseca okr. šolsk. svetu v Kočevji.

* **Dreyfusova aféra v Rennesu in — služba telegrafistov.** Listi poročajo, da je imelo telegrafično službo med obravnavo vojnega sodišča v Rennesu 90 uradnikov, ki so delali noč in dan ter brzojavljali skoraj v vseh jezikih sveta. Brzojavili so okoli 9 milijonov besed. Največ besed so brzojavili listu „Figaro“, namreč 1.125.000. Prvo poročilo o obsodbi Dreyfusa je odpisal zastopnik londonske brzojavne agencije. Poslal pa je brzojavko iz Havra s kabljem v Newyork, od ondi pa so poslali s kabljem brzojavko v London, kamor je dospela že 10 minut po obsodbi Dreyfusa. Brzojavka je torej napravila velikanski ovinek, a došla vendar le prva.

* **Na smrt obsojen.** V Tarnopolu so obsodili kmeta Ivana Senyszyna na smrt, ker je svojo ženo umoril ter jo potem zagral v reko Seret. Tekom jednega tedna je to v Galiciji že tretja obsodba na smrt.

* **Očem in pohčerjenka.** 72letni gostilničar Bruchmann v Gürlitzu je onečastil lani svojo pohčerjenko, 16letno dekle in bil zato obsojen za eno leto v ječo. Ko se je starec te dni vrnil iz ječe, je nevarno obstrelil pohčerjenko ter si prerezal žile. Dekle je v bolnici, starec pa je umrl.

* **Najstarejša kolesarica** je 94 let stara Elizabeta Smith v Londonu. „Moderne Kunst“ je prinesla v zadnji številki njeno sliko. Smith je preprosta žena z belo čepico in belim predpasnikom ter s pisano ogrtačo. Vozi se na biciklu.

Književnost.

— **„Der Süden“.** Zadnja številka prinesla je tole vsebino: Ein Appel an die Rechte. — Die Wahlreform in Kroatien. — Mittheilungen: Bosnien, Herzegovina, Dalmatien, Kärnten, Küstenland, Krain, Kroatien und Slavonien, Steiermark. — Aus der Heimat. — Allerlei. — Volkswirtschaft. — „Der Süden“ izbaja trikrat na teden ter stane za vse leto samo 4 gld. Naroča se: Wien I. Plankengasse 4.

Telefonična in brzojavna poročila.

Dunaj 19. septembra. Položaj je postal skrajno kritičen. V obče se sodi, da se sedanja vlada ne more več vzdržati na krmilu

in sodi se nadalje, da pride že v Meranu, kamor je šel grof Thun poročat cesarju, do odločitve. Vlada se ne more vzdržati radi zakulisnih spletk proti njej, posledice njenega odstopa padejo na tiste, ali na tistega, ki je te spletke vprizoril. Bržčas sedanja vlada tudi bančnega privilegija in trgovinske in carinske pogodbe z Ogrsko ne uveljavlji, ampak prepusti srečo, vladati s § 14., svojim naslednikom.

Dunaj 19. septembra. Sedaj ni nobenega dvoma več, da se nemške obstrukcijske stranke ne vdeleže pravne konference. Njim se pridružijo tudi socialni demokratje. Fuchsa bodo o tem pisмено obvestili. Vprašanje je sedaj: Kaj stori desnica?

Dunaj 19. septembra. Današnji občni zbor avstro-ogrsko banke je po kratki razpravi odobril novi načrt bančnega privilegija. S tem je odpadel zadnji zadržek, da se uveljavi bančni privilegij s § 14.

Dunaj 19. septembra. Ob polu 3. uri popoldne je došlo iz Pariza brzojavno poročilo, da je Dreyfussu odpuščena kazen, in da je bil danes izpuščen iz zapore.

Budimpešta 19. septembra. Bilinski prijavlja v „Pester Lloyd“ članek, v katerem pledira v interesu države in dinastije za to, da naj sedanji vladi sledi parlamentarno ministrstvo desnice. Ako bo imela večina parlamenta jamstvo, da se bodo v zakonodajstvu in v upravi upoštevala njena načela, bo tudi privolila, da se stori, kar treba za pomirjenje Nemcev. Uradniškemu ministrstvu tega na noben način ne dovoli. V parlamentarnem ministrstvu bi morali biti zastopani klubi nemške katoliške stranke, poljski, češki in jugoslovanski klub. To ministrstvo bi finaliziralo pogodbo z Ogrsko, razširilo kompetenco deželnih zborov in zadovoljilo Nemce. Bilinski je prepričan, da parlamentarno ministrstvo desnice je jedina normalna rešitev sedanje krize.

Beligrad 19. septembra. Obravnava proti Kneževiću in drugim obtožencem se bliža koncu. Drž. pravdnik je predlagal naj se vsi obtoženci obsodijo. Za njim so začeli pledirati zagovorniki.

Lipso 19. septembra. Saksonska vlada je odredila, da se nemškoradikalnim poslancem avstrijskim sploh ne sme več dovoliti, da bi na javnih shodih na Saksonskem razpravljali o avstrijskih političnih zadevah, češ, da nasprotuje to nemško-avstrijski alianci.

Pariz 19. septembra. Senat se je včeraj konstituiral kot državno sodišče. Generalni prokurator Bernard je utemeljeval obtožbo proti zarotnikom Deroulèdu, Dubueu in 20 tovarišem.

Darila.

Uredništvo našega lista so poslali: Za družbo sv. Cirila in Metoda: Namesto venca na krsto pokojne prve, vrlo blagajničarice št. Peterske podružnice gospe Justine Premkove roj. Lavričeve so darovale odbornice in nje prijateljice 33 kron 40 vin. in sicer: Gospa Vera dr. Šlajmerjeva 5 kron, gospa Ana dr. Zarnikova 3 krome, gospičica Marija Rutarjeva 4 krome in gospe: Franja Mulačkova, Marija Furlanova Marija Vrančičeva, Marija Sajovičeva, Alojzija Tratnikova in gospičice: Jospina Porentova, Ana Štupičeva in Helena Baudčekova vsaka po 2 kroni, gospa Franja Malinškova 1 krono in neimenovana 40 vin.

Za Prešernov spomenik: Gospe Marija Pfeifer iz Krškega in Ana dr. Zarnikova iz Ljubljane (vsaka po 6 kron) = 12 kron na nastemu venca umrli gospodični Mariji Lukanič. — Živel rodoljubni darovalki!

Iz uradnega lista:

Izvršilne ali eksekutivne dražbe: Zemljišče vlož. št. 24, kat. obč. Topole, cenjeno 3604 gld., dne 21. septembra v II. Bistrici. Posestvo vlož. št. 60 in 62, k. o. Silce, št. 17, 47, 49, 52, 70 in 74 k. o. Ravne in št. 26 in 28, kat. obč. Osrednek, cenjeno 1890 gld., dne 23. septembra v Cirknici. Zemljišče vlož. št. 32, kat. obč. Čelje, cenjeno 2668 gld., dne 25. septembra v II. Bistrici.

Umrli so v Ljubljani:

V deželni bolnici: Dne 8. septembra: Marija Zajc, gostija, 72 let, vnetje srčnih mišic. — Pavla Šimenc, delavčeva hči, 8 let, pljučnica. Dne 9. septembra: Ivan Janša, hlapec, 40 let, vnetje trebušne mreže. Dne 10. septembra: Reza Dolinšek, gostija, 63 let, kronična pljučnica in ostarelost. — Franca Zupancič, dinarica, 65 let, vodenica. Dne 11. septembra: Marija Uršič, sitarjeva hči, 13 let, jetika.

Meteorologično poročilo.

Vilina nad morjem 306-2 m. Srednji aradni tlak 734-0 mm.

Sept.	Čas opa-zovanja	Stanje baro-metra v mm.	Tempera-tura v °C	Vet-ovi	Nebo	Padačina v 24 urah
18.	9. zvečer	732.5	11.6 sl. szahod		jasno	
19.	7. zjutraj	734.1	7.5 sl. vzvzh.		megla	
	2. popold.	733.5	19.5 sl. sever		del. oblak.	0.0

Srednja včerajšnja temperatura 13.5°, normale: 14.5°.

Dunajska borza

dné 19. septembra 1899.

Skupni državni dolg v notah.	99	gld.	90	kr.
Skupni državni dolg v srebru	99		80	
Avstrijska zlata renta	117		85	
Avstrijska kronna renta 4%	100		25	
Ogerska zlata renta 4%	117		45	
Ogerska kronna renta 4%	95		15	
Avstro-ogerske bančne delnice	901			
Kreditne delnice	369		50	
London vista	120		60	
Nemški drž. bankovci za 100 mark	58		95	
20 mark	11		79	
20 frankov	9		56	
Italijanski bankovci	44		45	
C. kr. cekini	5		69	

Vse vrednostne papirje preskrbuje BANKA MAKS VERSEC, Ljubljana, Selenburgove ulice 3. Srečke na mesečne obroke po 2, 3, 5—10 gld.

Lidvina in Vigo de Redange naznanjata v svojem imenu kakor tudi v imenu vseh svojih sorodnikov žalostno vest, da je nepozabna mati, oziroma sestra, svakinja in teta, gospa

Terezija de Redange

nadgozdarjeva vdova

v ponedeljek dne 18. septembra ob 6. uri zvečer po daljši bolezni, previdena s svetimi zakramenti, v 54. letu svoje starosti mirno v Gospodu zaspala. Pogreb drage ranjce bo v sredo, dne 20. septembra ob 1/2. uri popoldne iz mrtnišnice na pokopališče pri svetem Krištofu. (1726)

Sv. maše zadušnice brale se bodo v cerkvi Marijinega oznanenja.

V Ljubljani, 18. septembra 1899.

Mesto vsaega drugega naznanila.

Zahvala.

Iskreno se zahvaljujemo za povodom smrti svojega nepozabnega očeta, starega očeta in tasta, gospoda

dr. Julija Wurzbach-a pl. Tannenberg-a

izkazano nam blago sočutje od vseh strani ter za mnogobrojne vence; posebno se zahvaljujemo oblastvom in vsem društvom, kakor tudi prečastiti duhovščini ter predsedstvu odvetniške zbornice, ki so spremili rajncega k zadnjemu počitku, ter srčno zahvalo pevcem, ki so poslavili mrtveca s svojim milim petjem.

V Ljubljani, 17. septembra 1899.

(1714) **Zalujoči ostali.**

Zahvala.

(1722)

Podpisano društvo izreka tem potom vele-cenjeni županji v St. Vidu nad Ljubljano, gospé Josipini Belčevi, najskrenejšo zahvalo za krasen in dragocen trak na zastavo, podarjen povodom slavnosti Blaž Potočnikova 100letnice.

Za odbor pevskega društva „Ljubljana“:

Ante Gutnik Radivoj Korone
t. č. prebsebnik. t. č. tajnik.

Podpisani išče za svojo pisarno

koncipienta.

Sprejme se notarski kandidat, pa tudi sollicitator, ki ima nekaj vaje v zapuščinskih in zemljeknjižnih rečeh. — Plača po dogovoru.

Luka Svetec

c. kr. notar v Litiji.

(1702—2)

Žena

z otrokom želi kako primerno službo kot hišna oskrbnica ali kako manjšo gostilno ali prodajalno v najem. Vešča je branju in pisavi slovenskega in nekoliko nemškega jezika. (1696—2)

Ponudbe naj se blagovolijo poslati pod: „J. J.“ poste restante Žužemberk.

Ces. kr. avstrijske državne železnice.

Izvod iz voznega reda

veljaven od dne 1. junija 1899. leta.

Odhod iz Ljubljane juž. kol. Proga čez Trbiž. Ob 12. uri 5 m. po noči osobni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno; čez Selzthal v Ausse, Isl, Solnograd; čez Klein-Reifling v Steyr, v Linc, na Dunaj via Amstetten. — Ob 7. uri 5 m. zjutraj osobni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno, Dunaj; čez Selzthal v Solnograd, čez Klein-Reifling v Linc, Budejevice, Plzen, Marijine vane, Heb, Francove vane, Karlove vane, Prago, Lipsko; čez Amstetten na Dunaj. — Ob 11. uri 50 m. dopoldne osobni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Ljubno, Selzthal, Dunaj. — Ob 4. uri 2 m. popoldne osobni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Ljubno; čez Selzthal v Solnograd, Lend-Gastein, Zell ob jezeru, Inomost, Bregenc, Curih, Genevo, Pariz, čez Klein-Reifling v Steyr, Linc, Budejevice, Plzen, Marijine vane, Heb, Francove vane, Karlove vane, Prago, Lipsko, Dunaj via Amstetten. Ob 7. uri 15 min. zvečer osobni vlak v Jesenic. Poleg tega vsako nedeljo in praznik ob 5 uri 41 minut popoldne v Podnart-Kropo. — **Proga v Novo mesto in v Kočevje.** Osobni vlaki: Ob 6. uri 54 m. zjutraj, ob 1 uri 5 m. popoldne, ob 6. uri 55 m. zvečer. — **Prihod v Ljubljano j. k. Proga iz Trbiža.** Ob 5. uri 46 m. zjutraj osobni vlak z Dunaja via Amstetten, Solnograda, Linca, Steyra, Isla, Ausse, Ljubna, Celovca, Beljaka, Franzensfeste. Ob 7. uri 55 min. zjutraj osobni vlak iz Jesenic. — Ob 11. uri 17 min. dopoldne osobni vlak z Dunaja via Amsteten, Karlovih varov, Heba, Marijinih varov, Plznja, Budejevic, Solnograda, Linca, Steyra, Pariza, Geneve, Curiha, Bregencia, Inomosta, Zella ob jezeru, Lend-Gasteina, Ljubna, Celovca, Linca, Pontabla. — Ob 4. uri 57 m. popoldne osobni vlak z Dunaja, Ljubna, Selzthala, Beljaka, Celovca, Franzensfesta, Pontabla. — Ob 9. uri 6 m. zvečer osobni vlak z Dunaja, Lipskega, Prage, Francovih varov, Karlovih varov, Heba, Marijinih varov, Plznja, Budejevic, Linca, Ljubna, Beljaka, Celovca, Pontabla. Poleg tega ob 8. uri 42 min. zvečer iz Podarta Kropo. — **Proga iz Novega mesta in Kočevja.** Osobni vlaki: Ob 8. uri 21 m. zjutraj, ob 2. uri 32 m. popoldne in ob 8. uri 48 m. zvečer. — **Odhod iz Ljubljane d. k. v Kamnik.** Ob 7. uri 23 m. zjutraj, ob 2. uri 5 m. popoldne, ob 6. uri 50 m. in ob 10 uri 25 m. zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih. — **Prihod v Ljubljano d. k. iz Kamnika.** Ob 6. uri 56 m. zjutraj, ob 11. uri 8 m. dopoldne, ob 6. uri 10 m. in ob 9 uri 55 m. zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih. (1206)

Izgubila

se je v nedeljo **lovška psica**, bela, z rujavimi lisami in kratkim repom, ki sliši na ime „Dezi“. Kdor jo najde, naj jo proti dobri nagradi izroči v Franca Jožefa ulicah št. 5, v parterju na desno. (1727)

Učenec

iz dobre hiše se sprejme takoj v špecerij-sko trgovino (1681—3)

E. Leskovec, Vodmat.

Duhovnik

vsprejme se za stalno na graščino Šinkovturn.

Povprašanja na Andreja Urbanca, Šinkovturn, p. Vodice. (1719—1)

Trgovskega učenca ali praktikanta

ki je dovršil spodnjo realko ali gimnazijo, sprejme v trgovino z mešanim blagom

Janko Traun

Ljubljana-Glince.

(1703—2)

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernove ulice št. 9.

Največja zaloga

sgotovljenih oblek

za gospode, dečke in otroke

konfekcije za dame.

Solidno blago po (1679—5)

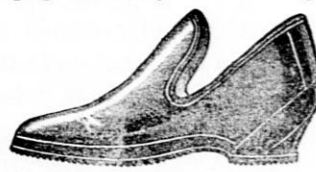
čudovito nizkih cenah.

Ceniki se razpošiljajo zastoj in poštnine prosto.

Ivan Kordik

Ljubljana, Prešernove ulice št. 10-14

priporoča svojo veliko zalogo

gumijastih čevljev in čevljev za telovadbo po najnižji ceni. 1710-2

Dežnik

je nekdo po pomoti zamenjal v soboto zvečer v „Narodnem domu“. Dotičnik se uljudno prosi, da ga prinese istotja nazaj in tam prevzame svojega. (1726)

Različna hišna oprava

se radi odpotovanja

proda po nizki ceni.

Pogleda se od 11.—12. in od 1.—3. ure.

Hôtel južni kolodvor, leva hiša. (1720)

Spreten pisar

išče službe v kaki notarski ali odvetniški pisarni.

Ponudbe sprejema upravništvo „Slov. Naroda“ pod „J. L. št. 16“. (1675—3)

Gostilna

v obljudenem mestu na Notranjskem, imajoča salon, gostilniško in posebno sobo, sočivni vrt, pripravna za vsako podjetje, se prodaja, oziroma dá v najem

in to zaradi rodbinskih razmer. (1723)

Več se izve v upravništvu „Slov. Nar.“.

Priporočava (21—214)

Kulmbaško sladno pivo

pastêrizovano v steklenicah

znano po svojih izvrstnih učinkih.

Kavčič & Lilleg

v Ljubljani, v Prešernovih ulicah.

Posredovalnica stanovanj in služeb

G. FLUX

Gospodske ulice št. 6

išče za takoj: dobro kuharico, 15 do 20 gld. plače, ter izkušeno žensko k 15 mesecev staremu otroku, 18 gld. plače. Jamči se za dobro ravnanje; nobenega trpljenja; zelo dobri hiši. Natančneje istotam. (1721)

Pri bratovski skladnici v Zagorju ob Savi

razpisuje se služba

rudniškega zdravnika.

Nastop 1. prosinca 1900.

Prosilec mora imeti akademijsko do-stojanstvo, saj dveletno prakso v kaki bolnišnici, mora biti doktor vsega zdravilstva in popolnoma zmožen slovenskega in nemškega jezika.

Tisti naj razen zahteve plače tudi naznanijo, hočejo li hišno apoteko na svoje stroške vzdržati ali naj tisto bratovska skladnica preskrbi.

Pravico do zdravljenja ima približno 700 članov bratovske skladnice in okoli 1200 rodbinskih svojcev (žen in otrok). Nadaljna pojasnila daje predstojništvo bratovske skladnice, na katero naj se tudi pošiljajo ponudbe s prilogi

do 28. t. m. (171—2)

Franjo Knežič

trgovec

Rožica Knežič rojena Kuttin

poročena.

Reka

Postojina

dné 19. kimovca 1899.

(1718)

Avizo!

Opozarja se na razglas št. 6413, objavljen v časopisih „Grazer Zeitung“, „Grazer Tagespost“, „Laibacher Zeitung“, „Klagenfurter Zeitung“, „Slovenski Narod“, „Osservatore Triestino“ in „Wiener Landwirtschaftliche Zeitung“ zaradi

zagotovljenja kruha in ovsa

za garnizijske kraje 3 voja Gradec, Maribor, Celovec in Gorico, od 1. januarja 1900. leta do 31. decembra 1900. leta.

Natančnejši pogoji ogledajo se lahko slednji dan pri vojaških preskrbovalnih skladiščih v Gradcu, Mariboru, Celovcu in Gorici, od 8. do 12. ure dopoldne in od 2. do 4. ure popoldne, nadalje pri političnih okrajnih oblastvih in kmetijskih deželnih društvih. Zvezki pogojev se pri omenjenih preskrbovalnih skladiščih dobé po 4 kr. za tiskovno pôlo, eventualno tudi po pošti.

(1678—1)

C. in kr. intendantca 3. voja.